

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum sit vitium capitale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

scilicet, præventionis temporis. Nam dum repetitur cometio inordinate, ideo peccatur, quia tempus congruum cometionis non expectatur. Et per idem responderetur ad secundam de mul tiplicata cometione in die ieiuni. Ante tempus siquidem debitum comedit qui violat ieiunium bis comedendo: quoniam vique in diem craftum differenda est cometio, ut praedictum est.

¶ Ad tertiam autem obiectione de loco, & quartam de fine, dicitur, quod huiusmodi inordinatae ad aliorum uitiorum species spe ciant, nec constituant species gulæ. Si quis enim propter adulterandum comedit, non gulæ, sed adulterij macula se polluit. Et similiter si quis in Ecclesiæ contemptu in illa comedit, non gulæ, sed facrilegij crimen incurrit. De formicatis siquidem iste quia per accidens se habent ad gulam, non sufficiente ad intrinsecas gulæ species cauandas.

¶ Ad obiecta contra sextum dictum. I. de unitate speciei gulæ ex præventione temporis, responderetur negando, q[uia] species ista in diuinalibus formaliter &c. vt prius dictum est. Et ad probationem, quia præuentio potest esse vel in ordine ad exigentiam naturæ, vel ad prohibitionem &c. respondetur, q[uia] omnes allatae differentiae per accidentem se habent ad gulam, aut nullam faciunt formalem differentiationem. Nam præuentio temporis contra præceptum naturæ, vel contra præceptum Ecclesiæ, euidenter est rationis. Vitian. non distinguunt penes præcepta a quibus auertunt, sed penes obiecta ad quæ tendunt. Idem autem est obiectum, I. temporis præuentio in cibo a quocumq[ue] sit prohibita, & si rursum est in alijs uitj. Incessus. n. sive a natura, sive ab Ecclesiâ, infibulatur euidenter est speciei. Si quis autem celebratus comedit, facrilegij crimen committit contra sacramentorum reverentiam debitam agens. Quod autem subiungitur, q[uia] h[oc] ideo distinguuntur species quia distinguuntur generis, iuxta tria genera gulæ ab ipso Martino assignata, eadem facilitate negatur qua dicitur. Nam ut patet ex dictis, ex his que sunt per accidentem, conficta sunt sub gulæ genera illa. Quo fit ut arguens, & doctrinam theologorum communem doctrinam deserens, & Aristotelem non sequatur, ut putatur.

¶ Ad obiecta in tertio dubio de specificantibus peccata gulæ, sive sunt obiecta motiva appetitus, respondendo dicitur. Ad primum, quod fallum affluitur, quod è secundum speciem concupiscentia cibi fiat, ut unus nimis, alter plures in die ieiunij comedat. Et similiter negatur affluitum in secundo. Vtrumque siquidem petit principium: quoniam concupiscentia distinguuntur species sicut delectationes. Alterna autem delectationis est delectabile in quantitate cibi a delectabili sumptu ante tempus, & a delectabili uoracitate &c. cum haec mouent ad inordinatum concupiscentiam fui.

¶ Ad tertium, cum dicimus quod nullus potest rationabiliter dicere, quod tempus se habeat ut motivum appetitus in cibo sumendo, negatur affluitum: quoniam nec tempus excluditur a motu appetitus, ut experimur in nobis, d[icitur] quia talis hora est, mouetur ad tale opus: nec tempus applicatur ad sumptionem cibi minus mouet nos, quam applicatum ad agriculturam mouet ad illam. Ad quartum dicimus, q[uia] finis est prior in intentione, & posterior in executione, & obiectum appetitus habet rationem finis: ideo delectabile in substantia, qualitate, & quantitate, præventione, vel uoracitate cibi primo mouet appetitum ad sui concupiscentiam inordinatum, & concupiscentia inordinata mouet ad adipicendum rale delectabile sumendo cibum illum tantum, talem, prius, uel sic. Vnde uerum dicit arguens in hoc, quod concupiscentia inordinata mouet ad gulæ peccatum in actu exterioris executionis: sed fallum dicit in hoc, quod delectabile non prius moueat ad inordinatum concupiscentiam.

F Obiectum enim appetibile confitetur prout appetere apparet, immo esse primum intentum non mouit, ut patet in 3. de animalibus authoris esse solidum, peripeteticum, libri, sed factis doctoribus, quos quicunque

concupiscentia ex ipsa specie ci

bi. In eo uero q[uia] præoccupatus

deordinatur concupiscentia

propter impatiamentum mo

ra, & idem patet in alijs.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

cibi, quod faciat aliam speciem

guæ.

Ad 11. dicendum, quod in

loco, & in alijs circumstantiis,

non inuenitur aliud differens

motivum pertinens ad ultimam

ex cibo, qui est uita contentarius. Est enim hoc ualde appetibile, & propter hoc multa ualde & sufficiuntur. Alteram ex delectatione in cibo & potu, que satis conditio[n]e felicitatis, q[uod] est summa appetibilis. Nam dum nomen in delectabilis moratur, felix quodammodo est. Vnde & homines qui semper ver famur circa delectabilia, felices putaremus, nisi mala annixa, & conseq[ue]ntia consideremus.

In falso specialiter art. datus de scurriitate occurrit, quantum peccatum sit. Et ratio dubia, quam gelus, quam vera in honesta, videtur ex suo genere pecata mortalium, h[oc]c ex imperfectione actus, pura, qua leuitas, & fine mala intentione, & r[ati]o gratia dicuntur, uideantur quan- doque uenialia.

Ali hoc dicitur, q[uod] tam gelus, quam verba in honesta duplicitate exerciti possunt.

Primo, in ordine ad aliquid peccatum mortale operis, vel delectationis. Exemplum primi. Si quis diceret uera in honesta, ut provocaret ad fornicationem, aut ad vindictam. Exemplum secundi. Si quis diceret uera in honesta ut delectaret, vel quia delectat inuiditatem, aut fornicatio, de qua est sermo. Et sic proculib[er]o, huminu[m] de pecata uerborum, vel geluum sunt peccata mortalia. Alio modo, quia delectant, vel ut delectent ipsi in honesta gelus, ipsa in honesta locutio, & sic hilariter trahunt, vel transeunt. Et hoc proprie uideatur ad delectationem & turpitudinem pertinere, de quibus Apostolus loquitur ad Ephe. 5. Et sic non sunt peccata mortalia, sed uenialia ualde periculosa. Scriptum est enim, Corrumpt bonos mores colloquia prava. Vnde Apol[ostolus] praecepit, nec nominari haec inter Christianos. Et q[uod] non sunt peccata mortalia, suadent ratione, & autoritate. Nā huimod[em] peccata-

tur secundum rationem cause finalis: sed cibus circa quae est gula, non habet rationem finis, no[n] enim pp[ro]p[ter]e queritur, sed propter corporis nutritionem. ergo gula non est uitium capitale.

¶ 2 Præt. Utimum capitale aliqua principaliatem habere v[er]o in ratione peccati: sed hoc non competit gula, quia v[er]o esse secundum suum genus minimum peccatorum, ut pote plus appropinquans ad id, quod est secundum naturam. ergo gula non videtur esse uitium capitale.

¶ 3 Præt. Peccatum contingit ex hoc, q[uod] aliquis recedit a bono honesto pp[ro]p[ter]e aliquid utile praefenti p[ro]p[ter]e, vel delectabile sensu circa bona quae habent rationem utilis, ponitur unum uitium uitium capitale, s[ed] auaritia, ergo & circa delectationes v[er]o esse ponendum unum tantum uitium capitale: ponitur autem luxuria, quia est maius uitium quam gula, & circa maiores delectationes. ergo gula non est uitium capitale.

SED CONTRA est, quod Gre. 31. Moral. * computat gulam inter uitia capitata.

R E S P O N S I O N I S. Dicendum, q[uod] sicut supra dictum est, * uitium capitale dicitur ex quo alia uitia oriuntur secundum rationem causa finalis, in quantum, s[ed] habet finem multum appetibilem. Vnde ex eius appetitu homines prouocantur multipliciter ad peccandum. Ex hoc autem aliquis finis redditur multum appetibilem, q[uod] habet ali quam de conditionibus felicitatis, quae est naturaliter appetibilis. Pertinet autem ad rationem felicitatis delectatio, vt patet in 1. & 10. Ethic. * & ideo uitium gula, quod est circa delectationes tactus, quae sunt praecipue inter alias, conuenienter ponitur inter uitia capitata.

AD PRIMUM ergo dicendum, q[uod] ipse cibus ordinatur quidem ad aliquid sicut ad finem; sed quia illa finis, s[ed] conseruatio vite, est maxime appetibilis, quae sine cibo conseruari non potest; inde etiam est, q[uod] ipse cibus est maxime appetibilem: & ad hoc ferre totus labor humanae vite ordinatur, secundum illud Ecclesi. 6. Omnis labor hominis in ore eius. Et tamen magis gula v[er]o esse circa delectationes cibi, q[uod] circa cibos. Propter quod, v[er]o Aug. dicit in libro de uera religione. * Quibus uilis corporis salus est,

non sunt, contra bonum proximi, sed ad delectationem, directe ordinantur. Constat quoque non esse contra bonum diuinum, ut proprium illius qui haec committit, nec quantum ad bonum animæ, aut corporis, aut exteriorum. Apostolus quoque ibidem, ut glossa notavit, & bene, prohibet multa uita dicit, Fornicatio, & omnis immunditia, & auaritia, nec nomi-

natur in uobis: nec turpitudine, vel fultilogium, aut scurrilitas, quae ad rei non pertinet. Et deinde subiungens poemam criminalium esse exclusio[n]em ab hereditate regni Dei, non refutat nisi tria prima uitia diuersis intelligentes, q[uod] omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, non habet hereditatem &c. ex hoc insinuans, quod alia tria non excludunt ex h[oc] genere a regno Dei. Quod est de feuerilitate insinuauerat, dum dixerat. Que ad rem non pertinet, declarans per hoc deformitatem eius confitente in vanis, & tamquam quid vanum, seu inutiliter esse ueniale.

Mal. quod. 14.
artic. 4.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur quod inconvenienter assignentur gulae quinque filiae, scilicet, inepita letitia, scurrilitas, immunditia, multiloquium, & hebetudo mentis circa intelligentiam. Inepita enim letitia consequitur omne peccatum, secundum illud Proverb. 14. Errant qui operantur malum. ergo inconvenienter ponuntur filiae gulae.

¶ 2 Præt. Immunditia, quae maxime consequitur gulam, uidetur ad uomitum pertinere, secundum illud Isa. 28. Omnes mensa repleta sunt uomitiu[m] sordium: sed hoc non uidetur esse peccatum, sed pena peccati, vel etiam aliquid utile sub consilio cadens, secundum illud Ecclesiast. 31. Si coactus fueris in edendo multum, surge e medio, & vomi, & refrigerabit te. ergo non debet ponere inter filias gulae.

¶ 3 Præt. Isidorus ponit scurrilitatem filiam luxuriae. Non ergo debet ponere inter filias gulae.

SED CONTRA est, quod Greg. 31. Moral. * has lib. 31. ca. 32 filias gulae assignat.

R E S P O N S I O N I S. Dicendum, q[uod] sicut dictum est, * gula proprie consistit circa immoderata delectatione, quae est in cibis & potibus. & iō illa in vita inter filias gulae computantur, quae ex immoderata delectatione cibi & potus consequuntur: quae quidem potest accipi vel ex parte aia, vel ex parte corporis. Ex parte autem aia quadrupliciter. Primo quidem, quantum ad rationem, cuius acies hebetatur ex immoderatione cibi & potus. Et quantum ad hoc ponitur filia gulae hebe-

Sc. Secunda Secunda S. Thomæ. XX 4 tudo